

باز اندیشی حکمرانی

جوامع تخصصی

(هفته هفتم)

محمد بهرور محمدزاده

مشاوره حکمرانی سازمانی

۶ هفته پیش در همین ستون گفتیم حکمرانی جوامع تخصصی، هنر حفظ هویت جمعی در برابر توفان‌های اقتصادی، سیاسی و دیجیتال است. امروز به حلقه دیگر از این زنجیر رسیدهایم؛ انسجام و اخلاق حرفه‌ای.

انسجام یعنی همسویی واقعی همه اجزای جامعه تخصصی (از هیات‌مدیره و کمیته‌های فنی تا دبیرخانه و اعضای عادی) با یک هدف مشترک، بدون تداخل منافع شخصی یا گروهی. **اخلاق حرفه‌ای** یعنی التزام عملی به شفافیت، عدالت و مسئولیت‌پذیری حتی وقتی هیچ دوربینی نگاه نمی‌کند و هیچ نظارتی وجود ندارد.

در ایران، انسجام سازمانی در بیشتر جوامع تخصصی یا وجود ندارد، یا اگر هم وجود دارد، به دلیل تعارض منافع، فرهنگ رابطه‌محور و چندگانه وفاداری‌ها، عملاً ناکارآمد و نمایشی است. آمار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نشان می‌دهد بیش از ۷۰ درصد احتلال یا تعلیق تشکل‌ها در ۵ سال اخیر، ناشی از همین ناکارآمدی درونی بوده است. این یادداشت نقطه‌خط تحلیل، بلکه یک هشدار است: بدون انسجام واقعی و اخلاق حرفه‌ای، هیچ استراتژی، قانون یا بودجه‌ای نمی‌تواند جامعه تخصصی را نجات دهد.

- ۱- ایجاد هماهنگی درون‌سازمانی و ارتقای اخلاق حرفه‌ای** انسجام واقعی در جوامع تخصصی ایران کمپاب است. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۲)، بیش از ۷۲ درصد تشکل‌های اقتصادی ایران دچار «تداخل نقش» هستند. گزارش اتاق بازرگانی ایران (بهار ۱۴۰۴) نیز نرخ متوسط مشارکت اعضا در مجامع عمومی را تنها ۲۹ درصد اعلام کرده است. برای مواجهه موثر با این آنگونه چالش‌ها ۵ ابزار عملی به‌شرح ذیل ارائه می‌شود:
۱. تدوین و امضای «حیثیت‌نامه اخلاقی مشترک» توسط همه اعضای هیات‌مدیره و انتشار آن در سایت، کانال تلگرام و خبرنامه تشکل. این منشور باید شامل تعهد به شفافیت مالی، پرهیز از تعارض منافع و اولویت دادن به منافع جمعی باشد.
۲. تشکیل «کمیته مستقل انسجام و اخلاق» با حضور حداقل یک عضو بی‌طرفی (استاد دانشگاه، قاضی بارنشنس یا مشاور مستقل حاکمیت شرکتی) که گزارش‌هایش مستقیماً به مجمع عمومی ارائه شود.
۳. برگزاری جلسات هم‌افزایی اجباری هر ۳ ماه یکبار با دعوت اجباری از همه ذی‌نفعان، حتی منتقدان و ثبت صورت‌جلسه عمومی.
۴. تعریف «شاخص انسجام» قابل‌اندازه‌گیری (مانند نرخ مشارکت در کمیته‌ها، تعداد پیشنهادهای پذیرفته‌شده از اعضا، یا درصد حضور در مجامع) و اعطای پاداش مالی و معنوی سالانه به ۳ عضو برتر.
۵. استفاده از آرای‌گیری مخفی الکترونیکی در همه تصمیمات حساس مالی، انتصابات یا سیاست‌گذاری‌ها.

انجمن صنفی تولیدکنندگان فولاد کشور پس از اجرای منشور اخلاقی و کمیته مستقل در سال ۱۴۰۲، نرخ مشارکت اعضا در مجامع را از ۲۲ درصد به ۷۸ درصد و درآمد سالانه تشکل را ۴۲ درصد افزایش داد. در مقابل، تشکلی در حوزه نساجی که هنوز به جلسات واتس‌آپی اکتفا می‌کند، طی ۳ سال اخیر ۶۰ درصد اعضای قدیمی خود را از دست داده و عملاً به یک پوسته خالی تبدیل شده است. این تفاوت نشان می‌دهد انسجام واقعی نقطه‌خط موجب ایجاد اعتماد می‌شود، بلکه پول و قدرت به‌همراه دارد. اعضای راضی، حق عضویت را به‌موقع پرداخت می‌کنند، پروژه‌های مشترک شکل می‌گیرند و تشکل در مذاکرات با سایر نهادهای و سازمان‌ها وزن بیشتری پیدا می‌کند. وقتی انسجام واقعی شد، اخلاق حرفه‌ای هم خودبه‌خود رشد می‌کند؛ اعضا می‌بینند پیشنهادشان جدی گرفته می‌شود و دیگر نیازی به لابی‌های پشت‌پرده نیست.

- ۲- ریشه‌های بحران‌های اخلاقی و راهکارهای جلوگیری از آنها** در جوامع تخصصی ایران، بحران اخلاقی دیگر استثنا نیست؛ قاعده شده است. بیش از ۶۰ درصد شکایات‌های ثبت‌شده در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از تشکل‌ها، مربوط به عدم‌شفافیت مالی و تعارض منافع است.
۵ ریشه اصلی این بحران‌ها عبارتند از:
۱. فقدان شفافیت مالی و گزارش‌دهی منظم
۲. تعارض منافع آشکار و پنهان (رئیس‌انجمن که همزمان تأمین‌کننده رقبا است)
۳. فرهنگ پارتی‌بازی و سهمیه‌بندی غیررسمی در کمیته‌ها و مزایده‌ها
۴. نبود مکانیسم امن سوت‌زنی برای گزارش تخلفات
۵. فشارهای بیرونی (سیاسی، اقتصادی، امنیتی) که اخلاق را فدای بقای کوتاه‌مدت می‌کنند.

۱. راهکار عملی که در ۶ ماه آینده قابل‌اجراست:
۱. راه‌اندازی سامانه شفافیت مالی آنلاین (مشابه سامانه اتاق بازرگانی تهران) که همه درآمد‌ها و هزینه‌ها را لحظه‌ای نمایش دهد.
۲. الزام همه اعضای هیات‌مدیره به ارائه «اظهارنامه تعارض منافع» سالانه و انتشار عمومی آن در سایت تشکل.
۳. ایجاد خط تلفنی و ایمیل ناشناس سوت‌زنی با حفاظت قانونی براساس قانون جدید حمایت از گزارشگران فساد (ممبوع ۱۴۰۲)
۴. برگزاری دوره اجباری «اخلاق حرفه‌ای در حکمرانی تشکلی‌ها» برای همه نامزدهای هیات‌مدیره با اعطای گواهی معتبر (همکاری با دانشگاه‌ها یا موسسات آموزشی معتبر).

۵. دعوت داوطلبانه از یک نهاد نظارتی معتبر مستقل (مانند سازمان حسابرسی، یک شرکت حسابرسی دارای رتبه الف یا سازمان بازرسی کل کشور) برای انجام «حسابرسی سالیانه شفافیت و انطباق» و انتشار عمومی گزارش آن.
انجمن مدیریت ایران و انجمن ملی صنایع پلیمر این کار را انجام می‌دهند و گزارش حسابرسی را در سایت خود منتشر می‌کنند؛ این عمل، قوی‌ترین پیام به اعضا و جامعه است: «ما چیزی برای مخفی کردن نداریم». انجمن مزبور پس از راه‌اندازی سامانه سوت‌زنی در سال ۱۴۰۲، سه تعارض منافع بزرگ را کشف و اصلاح کرد؛ اعضای که قصد خروج داشتند دوباره بازگشتند و درآمد تشکل ۲۵ درصد رشد کرد.

نتیجه‌گیری و فراخوان

انسجام واقعی و اخلاق حرفه‌ای، لوکس نیستند؛ سنگر محکم بقای جوامع تخصصی در ایران هستند. بیش از ۸۵۰ تشکل تخصصی داریم که اکثرشان در آستانه فروپاشی درونی هستند. اگر تا پایان ۱۴۰۵ فقط ۱۰۰ تشکل از این ۸۵۰ تشکل، همین ۵ ابزار انسجام و ۵ ابزار اخلاق را اجرا کند، بزرگ‌ترین تحول حکمرانی بخش خصوصی در تاریخ کشور رقم خواهد خورد.

اما اگر همین امروز شروع نکنید، فردا دیگر جامعه‌ای باقی نمانده که بخواهید آن را نجات دهید؛ فقط چند خط تعطیلی در روزنامه‌ها خواهید دید و هزاران عضو سسرگردان که دیگر به هیچ تشکلی اعتماد نخواهند کرد. ش‌ما کدام ابزار را همین فردا صبح اجرا می‌کنید، قبل از آنکه خیلی دیر شود؟

مراجع: گزارش سالانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱۴۰۴ / گزارش عملکرد انجمن صنفی تولیدکنندگان فولاد کشور، سال ۱۴۰۳ (سایت رسمی انجمن)
آمار شکایات ثبت‌شده، سامانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱۴۰۰-۱۴۰۴
سامانه شفافیت اتاق بازرگانی، منابع، معادن و کشاورزی تهران /گزارش سالانه انجمن ملی صنایع پلاستیک و پلیمر ایران، ۱۴۰۲-۱۴۰۳.

mbaharloo@gmail.com

خبر

وزیر نیرو در صحن علنی مجلس

توان بارورسازی ابرها در تمام فصول فراهم شده است

توسعه سامانه ملی پایش و شناسایی و منشأیابی تغییرات جوی است، برنامه بعدی ما، ورود فناوری‌های نوظهور به مرحله آزمایش میدانی شامل فناوری‌های موثر در باران‌زایی، افزایش بارده کاهش تبخیر و سایر فناوری‌های قابل‌استفاده در این حوزه است که به‌خوبی در حال انجام است.

وزیر نیرو خاطرنشان کرد: آخرین برنامه ما ایجاد سازکار پایدار برای تامین مالی است، این نکته‌ای است که متأسفانه ما در همه‌جا با آن مواجهیم. بیش از ۲ هزار همت ما به طرح‌های در حال اجرا بدهی داریم و متأسفانه اگر بخواهیم این طرح‌ها را اجرا کنیم، گرفتار می‌شویم، نخستین کاری که در این حوزه در حال انجام است، اینکه از سازکار پایداری برای تامین مالی برخوردار شویم؛ تلاش می‌کنیم محیط کسب و کار را آنچنان جذاب کنیم که بخش خصوصی خودش در این حوزه ورود کند. علی‌آبادی گفت: سازمان یک دارایی ملی و ثمره یک تصمیم آگاهانه مجلس است و امیدوار هستم که با کمک همدیگر بتوانیم آن را به پیش ببریم.

تلاش‌های قابل توجهی در برنامه هفتم درباره باروری ابرها انجام گرفت
محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی هم در جریان سسوال نماینده مردم اصفهان از وزیر نیرو، گفت: در جریان بررسی‌های مربوط به برنامه هفتم توسعه، تلاش‌های قابل توجهی برای تقویت ساختارهای مرتبط با باروری ابرها انجام گرفته است.

وی اظهار کرد: سازمانی که آقای یزدیان نیز به آن اشاره کرده‌اند، در همین چارچوب و با هدف بهره‌گیری از ظرفیت‌های بارورسازی ابرها تشکیل شده و سهم مشخصی هم برای بارورسازی ابرها و از جمله کاهش تبخیر و پوشش سدها پیش‌بینی شده است. براساس برآوردها، حدود ۵ درصد از مجموع ۱۸ میلیارد مترمکعب آب در این بخش هدف‌گذاری شده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی با تأکید بر اهمیت این سازمان نوپا، افزود: این سازمان ماهیتی بین‌دستگاهی دارد و لازم است در بودجه سال آینده، هم وزارت نیرو و هم سایر دستگاه‌ها به‌ویژه در حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های فناوری از این ظرفیت حمایت کنند.

قالیباف با بیان اینکه بخش‌هایی از موضوع نیز در حوزه هوافضا دنبال شده و شخص بنده برای به نتیجه رسیدن آن پیگیری کرده‌ام، گفت: امیدوارم با استفاده از فرصت ایجادشده در ماده ۲۸ برنامه هفتم، امکان پیش‌بینی اعتبارات لازم و هماهنگی میان دستگاه‌ها فراهم شود.

وزیر نیرو، گفت: امروز برای نخستین‌بار توان بارورسازی علمی ابرهای سرد و گرم در تمامی فصول سال در کشور فراهم شده است.

به‌گزارش ایرنا، عباس علی‌آبادی برای پاسخ به سوال حامد یزدیان، نماینده اصفهان درباره عملکرد سازمان توسعه و بهره‌برداری فناوری نوین آب‌های جوی از بدو تاسیس و در سال آبی ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳ در جلسه علنی روز سه‌شنبه مجلس حضور یافت.

وی ضمن قدردانی از مجلس برای فراهم کردن فرصت برای ارائه گزارش درباره اهم اقدامات وزارت نیرو در حوزه بهبود وضع هوا، پایش جو و بهره‌برداری از آب‌های جوی، افزود: در سال‌هایی که کشور با خشکسالی‌های ممتد و ناترازی انرژی روبه‌رو بوده، همراهی دلسوزانه و نگاه ملی مجلس شورای اسلامی، امکان عبور کشور از شرایط سخت و جلوگیری از آسیب‌های گسترده‌تر را فراهم کرده است، اکنون نیز درباره موضوعی سخن می‌گویم که اهمیت آن کمتر از حوزه‌های حیاتی دیگر نیست و آن موضوع تاب‌آوری کشور و مدیریت منابع جوی است.

فراهم شده است.

وزیر نیرو گفت: بحث‌های جوی که مطرح می‌شود، جدید است که در این زمینه تحقیق و بررسی می‌کنیم. در راه به روی هیچ کس نیستیم، هر کسی که ادعا می‌کند می‌تواند با روشی یا تکنیکی کاری انجام دهد، درب وزارتخانه به روی او باز است. علی‌آبادی با بیان اینکه مدت زیادی از حضور بنده در این وزارتخانه نگذشته و من در تمامی مدت شاید تا به امروز بیش از ۳۰ جلسه در این زمینه برگزار کرده‌ام و اقدامات موثری را با نهادهای و سازمان‌های مربوطه داشتم، اظهار کرد: در دولت هم این موضوع از مورد بحث قرار دادیم و آن اینکه امکانات لازم را فراهم کنیم، برای تکنولوژی‌هایی که در حال حاضر در کشور استفاده می‌شود، زیرا در این زمینه تکنولوژی‌هایی وجود دارد که مربوط به گذشته است و ما باید در این حوزه اقداماتی را انجام بدهیم. وی افزود: کاری که امروز انجام شده، این است که ما با استفاده از فناوری‌های نو، استفاده از ژئراتورهای زمینی را به‌نجوی میسر کرده‌ایم که می‌تواند مسیرهای آینده را در حوزه شنسجگرهای هوایی باز کند، همچنین کارهای بسیار خوب دیگری انجام شده، باوجود اینکه منابع مالی وزارتخانه بسیار کم است.

وزیر نیرو با بیان اینکه اولویت اول وزارتخانه، رفع ناترازی انرژی و رفع و عبور از این بحران آبی است که در آن قرار داریم، گفت: در هر صورت ما تلاش کردیم با استفاده از منابع موجود، شنسجگرهای هوایی را بدور کنیم و در این راستا می‌توانیم ادعا کنیم که در سطح منطقه امروز یکی از بهترین سامانه‌ها را در اختیار داریم. در زمینه زیست‌بوم فناوری کشور با همکاری معاونت علمی و کاربردی، با تمام شرکت‌های دانش‌بنیان قرارداد بسته و وارد فاز عملیاتی شده‌ایم. این موضوع گام بسیار ذی‌قیمتی است که می‌تواند موثر باشد.

علی‌آبادی گفت: برای ادامه مسیر اقدامات دیگری نیز در دستور کار داریم، نخستین برنامه تکمیل شبکه ملی رادارهای هواشناسی بود، ما در کشور سازنده رادارهای نظامی هستیم، اما در زمینه رادارهای هواشناسی با تمام شرکت‌های دانش‌بنیان و تمام موسساتی که در این زمینه مدعی بودند، ارتباط برقرار کرده و توانسته‌ایم با آسان قرارداد ببندیم. برنامه دوم ما راه‌اندازی ۱۲ پایگاه تخصصی عملیات و پایش جو در نقاط مختلف کشور بود که الحمدالله این کار انجام شده و به‌درستی در حال حرکت است و می‌تواند برای شناسایی مداخلات اقلیمی توسط بیگانگان کمک کند.

وی با بیان اینکه مسئله سوم، بومی‌سازی کامل تجهیزات عملیاتی شامل فلرهای درجاسوز و ژئراتورهای زمینی نسل جدید بود، تصریح کرد: چهارمین برنامه هم

ضرورت تقویت سلامت نظام اداری کشور

عارف با قدردانی از همکاری و همدلی قوای سه‌گانه و نهادهای نظارتی در این حوزه افزود: هماهنگی میان دستگاه‌های مختلف و استفاده از دیدگاه‌های کارشناسان و اندیشمندان کشور می‌تواند به تدوین راهکارهای عملی برای کاهش فساد و افزایش کارآمدی در نظام اداری کمک کند.
معاون اول رئیس‌جمهور همچنین خواستار استمرار برگزاری این جشنواره در سال‌های آینده شد و گفت: این جشنواره نباید به نخستین دوره محدود شود. استمرار آن ضمن تبادل تجربه و دانش، مسیر تحقق منویات رهبر معظم انقلاب در حوزه عدالت، سلامت اداری و مبارزه با فساد را هموارتر می‌کند.

سلامت اداری و مبارزه با فساد را هموارتر می‌کند.

گلابه از نفوذ مافیاهای آموزشی

انقلابی و مقاومت جمعی، مسیر پیشرفت‌های فعلی را امکان‌پذیر کرده است. کاظمی با بیان اینکه بخش مهمی از چالش‌های بنیادین آموزش و پرورش کشور به سمت حافظه‌محوری و مهارت‌زدایی حرکت کند. مقابله با این جریان نیازمند یک تصمیم‌گیری کلان در سطح ملی است. به گزارش ایسنا، علیرضا کاظمی در مراسم روز دانشجوی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با بیان اینکه فشارهای اقتصادی و تحریم‌های گسترده که با هدف تضعیف سیاست‌ار اقتصاد کشور دنبال شده، نتوانسته اراده و ثبات مردم را متزلزل کند گفت: ایستادگی جامعه با تکیه بر وجدان بیدار، روحیه

رئیس‌جمهور نیز قرار گرفته است. اگر قرار باشد سرانه فضای آموزشی تنها یک متر افزایش یابد، ساخت حداقل ۱۵ میلیون متر مربع فضا لازم است که با هزینه ۳۰ میلیون تومان برای هر متر مربع همراه است یعنی رقمی معادل ۳۰۰ همت را می‌طلبد، عددی که برابر با دو سوم بودجه سالانه وزارت آموزش و پرورش است.

میزان عیدی۱۴۰۵ کارگران چقدر است

تعیین‌شده دارند که اگر براساس فرمول مصوب ۱۳۷۲ قرار باشد، عیدی به آنها پرداخت شود، بسیار بالاتر از حداکثر حداقل‌بگیران است. از این‌رو، برای سایر سطوح مزدی و کارگرانی که بالاتر از حداقل دستمزد، حقوق ماهانه دارند، نباید عیدی آنها از حداکثر پایه حقوق مشخص‌شده از سوی شورای‌عالی کار بالاتر باشد. وی یادآور شد: البته پرداخت عیدی بالاتر، از سوی کارفرما منع قانونی ندارد، زیرا در برخی کارگاه‌ها، در قالب پیمان دسته‌جمعی یا عرف کارگاه پرداخت عیدی بیشتر از حداکثر عیدی مشخص‌شده براساس مصوبه سال ۱۳۷۲ است. عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران در ادامه سخنان خود به دور زدن قانون از سوی برخی کارفرماها اشاره کرد و گفت: در بعضی از نهادهای دولتی و اجرایی، هنگام پرداخت عیدی با کارگران خود مدل کارمند رفتار کرده و به‌جای ۲ حقوق، فقط یک حقوق عیدی می‌دهند. وی اظهار کرد: این کارگران در واقع ۱۱ ماه کارگر بوده و دستمزد کارگری دریافت می‌کنند، اما هنگام دریافت عیدی و ماه پایانی سال، کارمند شده و مطابق قانون کارمندان با آنها رفتار می‌شود. باقری تصریح کرد: این دسته از کارفرمایان، هنگام مزایایی که کارمندان دریافت می‌کنند، آنها را در رسته کارگری قرار می‌دهند و مزایایی نمی‌دهند، اما هنگام عیدی دادن، این کارگران جزو رسته کارمند محسوب می‌شوند. این مسئول صنفی گفت: این برخورد دوگانه خلاف قانون بوده و باید حل و فصل شود.

عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران درباره عیدی امسال جامعه کارگری، گفت: براساس قانون مصوب سال ۱۳۷۲ فرمول تعیین عیدی کارگران در هر سال مشخص است. به گزارش مهر، هر سال موضوع تعیین حداقل دستمزد جامعه کارگری که از سوی کارفرمایان حداکثر حقوق لحاظ می‌شود، محل مناقشه بین ۳ ضلع شورای‌عالی کار است. تعیین این کف مزدی، وضعیت معیشت اقشار کارگر را طی یک سال رقم می‌زند که عموماً طی ۲ ماه با انفجار قیمت‌ها در بازارهای مختلف به ویژه کالاهای اساسی این افزایش خشتی می‌شود؛ حتی قدرت خرید آنها نسبت به سال قبل وضعیت عقبگرد را تجربه می‌کند. همچنین تعیین حداقل مزد سرنوشت عیدیِ انتهای سال را نیز مشخص می‌کند که براساس قانون حداقل عیدی نباید از ۶۰ روز کاری کمتر باشد. سقف آن هم ۹۰ روز اعلام شده است؛ اما اگر کارفرمایی به کارگران مجموعه خود بیش از سقف مشخص‌شده عیدی پرداخت کند، خلاف قانون عمل نکرده و این امر منع قانونی ندارد. محسن باقری، عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران درباره عیدی امسال جامعه کارگری به مهر گفت: براساس قانون مصوب سال ۱۳۷۲ از سوی مجلس شورای اسلامی، فرمول تعیین عیدی هر کارگر، حداقل آن معادل ۶۰ روز آخرین دستمزد وی بوده و سقف آن نیز ۳ماه، معادل ۹۰ روز مشخص شده است. وی افزود: برخی کارگران، مزدی بالاتر از حداقل پایه

عکس: ایسنا

فصل گذار؛ وقتی رنگ‌ها آرام فرو می‌ریزند